

Rygning koster samfundet stabler af kroner

Det koster årligt det danske sundhedsvæsen 9.720 millioner kroner at behandle rygerrelaterede lidelser, viser et ph.d.-forskningsprojekt af ergoterapeut og projektleder, Susanne Reindahl Rasmussen

Af Sebastian Swaitecki, journalist

Foto og grafik Claus Haagensen

Baggrunden for, at ergoterapeut Susanne Reindahl Rasmussen gik i gang med en ph.d.-undersøgelse af danske udgifter ved rygning, var, at en hollandsk undersøgelse fra 1997 viste, at rygere er samfundsøkonomisk billigere end ikke-rygere set over deres levetid.

Årsagen skulle være, at de statistisk set dør tidligere, og dermed sparer det offentlige for behandlingsomkostninger i alderdommen.

Den hollandske undersøgelse virkede så tilpas tankevækkende og samfundsøkonomisk betydningsfuld, at Susanne Reindahl Rasmussen af sin arbejdsplads, DSI, Institut for Sundhedsvæsen, blev opfordret til at undersøge sagen i et ph.d.-studie på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet.

Hendes konklusion er en anden end den hollandske. Ser man på en 35-årig mand, som ryger cirka 20 cigaretter om dagen, så belaster han sundhedsvæsenet med 53 procent højere omkostninger end en 35-årig eks-ryger over livstid. Omkostningerne er opgjort til 56.000 kroner ekstra efter en meget konservativ beregningsmodel. Heri indgår udgifter til hospitalsophold, medicinering og behandling hos læge og fysioterapeut, men ikke omkostninger ved sygdom som følge af passiv rygning.

Dertil kommer ekstra omkostninger i form af et såkaldt produktionstab på 128.000 kroner over et liv. Beløbet er beregnet på basis af et øget antal sygedage, samt at rygere går tidligere på pension, og dør tidligere. Tre ting der gør, at de ikke producerer så meget som ikke-rygere.

Noget af det nye ved undersøgelsen er, at det er første gang i Danmark, der er blevet foretaget en undersøgelse af omkostninger ved livsstilsrelateret sygdom, opgjort over et livsforløb. I beregningerne er der derved taget hensyn til, at rygere, så længe de lever, har årlige sundhedsomkostninger som er højere end ikke-rygernes. Og modsat at rygere dør tidligere end ikke-rygere, og dermed belaster sundhedsvæsenet mindre som gamle.

MYSTISK OMKOSTNINGSREDUKTION

I undersøgelsen bliver alle omkostninger ved rygning ude i tiden diskonteret med fem procent årligt. Det vil sige, at om-

kostninger ved rygere bliver nedsat med fem procent for hvert år, de ligger ude i tiden, ifølge beregningsmåden. Noget der rent intuitivt kan virke lidt mystisk, når man ser på det som ikke-økonom.

Det er på denne baggrund, at ph.d.- afhandlingen når frem til, at en 35-årig rygers direkte sundhedsgifter over et livsforløb er 56.000 kroner højere end en 35-årig eks-rygers.

- Hvis man undlader at diskontere med de fem procent, koster rygeren samfundet betydeligt mere, påpeger Susanne Reindahl Rasmussen.

Beregningsmåden er dermed konservativ i forhold til, hvad rygere rent faktisk koster, men ikke desto mindre i fuld overensstemmelse med internationalt anerkendte måder at beregne samfundsomkostninger, der ligger ude i tiden.

Et argument for en sådan beregningsmåde er, at man for at afholde en udgift på eksempelvis en halv million kroner 25 år ude i tiden, kun behøver at sætte det halve eller mindre i banken i dag, da beløbet via forrentning vil vokse gennem årene.

Et andet argument er, at de fleste vægter det højere at skulle betale 100 kroner i dag end om fem år, forelår Susanne Reindahl Rasmussen.

Man kan diskutere, om beregningsmåden med at ned-discontere omkostninger, der ligger ude i tiden, er søgt, men det er uomtvisteligt, at dette er en anerkendt måde at beregne samfundsomkostninger, som ligger ude i tiden.

I og med at der er tale om en ph.d.-afhandling er tallene, såvel som konklusionerne, blevet gransket af fagfolk forud for publikation, hvilket borger for soliditet.

ANDET RESULTAT

Adspurg om grunden til, at de hollandske forskere nåede frem til et andet resultat end hendes, hvad angår samfundsudgifter ved rygning, nemlig at rygere alt i alt sparer samfundet penge ved at dø tidligere, fortæller Susanne Reindahl Rasmussen, at hollænderne for det første ikke har medtaget produktionstab.

Dernæst at de direkte sundhedsomkostninger ved rygning er begrænset til fem sygdomsgrupper, som er hjertesygdom, hjerneblødning, lungekræft, andre kræftsygdomme. samt kronisk obstruktiv lungelidelse.

- Som ergoterapeuter havde vi aldrig nogle argumenter for, hvorfor det var så vigtigt med genoptræning, andet end at det var synd for den gamle dame, Fru Jensen, der havde brækket sin arm, og ikke kunne få en ordentlig behandling. Her tænkte jeg, at den eneste vej at gå, er at lære noget mere om, hvordan man dokumenterer.

Ph.d., forsker, og ergoterapeut Susanne Reindahl Rasmussen

Hollænderne tager dermed ikke højde for en række andre lidelser, som rygere også har øget risiko for at få.

Det er eksempelvis sukkersyge, hoftebrud og mavesår.

Nogle store amerikanske undersøgelser og en svensk undersøgelse når frem til de samme hovedkonklusioner som Susanne Reindahl Rasmussens. Hun fortæller også, at der er en schweizisk undersøgelse, som også når frem til, at rygere er billigere for samfundet end ikke-rygere, men at man kan se, hvorfor det ikke er muligt at overføre disse resultater til Danmark, hvis man dykker ned i tallene.

LIVSSTILSFAKTORER

Rygning er den største livsstilsfaktor i forhold til sygdom i Danmark, som kan forhindres.

Uden at vide det, gætter Susanne Reindahl Rasmussen på, at fedme ligger på andenpladsen. Noget hun gerne vil deltage i en ny forskningsundersøgelse af, hvis lejlighed byder sig. For hendes vedkommende baseret på en økonomisk udredning af de samfundsmæssige omkostninger.

Ph.d.-afhandlingen om rygning "The lifetime Costs of Smoking and smoking Cessation" (Livstidsomkostninger ved ryg-

ning og ophør) peger i retning af, at samfundet især kunne spare mange penge ved at få yngre mennesker til at holde op med at ryge.

Undersøgelsen omfatter ikke udgifterne til rygning i kommunerne, såsom til plejehjem og genoptræning. Årsagen er, at kommunerne ikke knytter diagnoser på borgerne.

Samfundsudgifter ved passiv rygning er heller ikke medregnet. Desuden er der ikke sat kroner og øre på forhold som nedsat livskvalitet ved rygning. Der indgår heller ikke tal for de ekstra omkostninger, som familie og venner har som følge af rygeres øgede sygelighed.

UNDERSØGELSESGRUNDLAGET

Susanne Reindahl Rasmussens undersøgelsesgrundlag bygger på fire grundpiller.

- Den ene del er dr. med. Eva Prescotts doktorafhandling fra sidst i 90'erne. Den sætter relative tal på risikoen for at dø af rygning i Danmark. Ud fra denne undersøgelse kan 80–90 procent af samfundets sundhedsomkostninger til behandling af lungekræft eksempelvis tilskrives rygning.
- Den anden del af undersøgelsesgrundlaget er årlige spørgeskemaundersøgelser, lavet af PLS Consult, som viser hvor stor en andel af befolkningen, der ryger, og hvor meget.
- Den tredje del af undersøgelsesgrundlaget er opgørelser over årlige sundhedsomkostninger fordelt på sygdomsgrupper fra Sundhedsstyrelsen.
- Den fjerde del af grundlaget er overlevelsessandsynligheder for aldersgrupper fra Danmarks Statistik.

Susanne Reindahl Rasmussen vil gerne understrege, at hendes tre vejledere har været afgørende for resultatet.

De har blandt andet superviseret hende halvårligt, under det godt tre år lange forløb med ph.d.-afhandlingen, inklusiv en række artikler. Det er professor dr. med. Thorkild I. A. Sørensen, professor dr. med. Jess Søgaard, og dr. med Eva Prescott.

Netadressen på ph.d.-afhandling om Livstidsomkostninger ved rygning af ergoterapeut Susanne Reindahl Rasmussen kan hentes på nettet.

Den er på engelsk, men der er et dansk referat: www.dsi.dk/frz_publicationer.htm

SYV TIL TI ÅRS KORTERE LIV

En 35-årig kvinde, der ryger 15 cigaretter eller mere om dagen, mister 9,4 år af sin levetid sammenlignet med en ikke-ryger, ifølge en undersøgelse af dr. med. Eva Prescott. For en kvinde der ryger under 15 cigaretter om dagen, bliver livet afkortet med 7,4 år. Tilsvarende tal gælder for mænd. En anden undersøgelse viser i øvrigt, at de sidste 13 leveår for en mand, der er storryger, er med en betydeligt ringere livskvalitet

MØD FORSKERNE

Interesserede der vil høre mere om en forskertilværelse, kan få lejlighed at møde ergoterapeut og forsker Susanne Reindahl Rasmussen den 5. maj. Her holder en række forskningsinstitutioner rundt om i landet åbent hus. Arrangementet med Susanne Reindahl Rasmussen foregår på DSI, Institut for Sundhedsvæsen, Dampfærgevej 27–29, København, klokken 15.30–7.30.